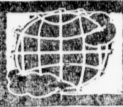

ÚT HEIMURIN

Franco brúkar Gibraltar politiskt

HVORJA FERÐ TÆÐ GONGUR TEIUM VÆL: TROÐKA TEIR A VIÐ GIBRALTAR ... SEGÐI EIN SPANJÓLI NYLIGA UM FRANCASTYRIÐ Í SAMRÖÐU VIÐ EIN BRETSKAN BLAÐMANN

Sum hestur á stödd

Bretska krónhjálendið Gibraltar er bær 6,5 kvkm. á stödd — umleið sum Hestur — og liggur á suðuroddanum í Spaníu. Bretar tóku Gibraltar í 1704, og síðan tá hava spenjumenn ferð eftir ferð kravið hann aftur.

LAND OG FOLK

Geografískt er einki at siga til hesi krov; men tað verður straks annarleis, tá ið talað verður um fólkid á Gibraltar.

Teir 25.000 íbúgvamenn eru navnliga fyrri tað mesta av ítalskum uppruna. Tey eru ættarfolk frá flottamennum, ið rymdu úr Ítalíu undir teimum mongu bardögnum í 19. öld. Aftrat hesum koma jod-

ar, portugisar og máltesar, sum fluttir eru hagar. Tey eru samlað í eitt samfelag, sum skilur seg frá Spaníu í mongum lutum, sjálvt um málið er spansk.

GIBRALTAR OG ST

Krov Spaníu at fáa fatur á Gibraltar hava fleiri ferðir verið frammi í ST seinastu 10 árin. Spania hevur vent sær til ST, men hesar áheitanir hava verið ógvuliga lagnar.

Hjalandnevnd ST's hevur higartil hara viðgjørt mál um landheki, sum skulu hava meira sjálfstýri; men spenjumenn hava krast at sjálvgerðarrættur íbúgvanna á Gibraltar verður skerdur.

Teir 25.000 Gibraltarbúgvamenn hava fingið fult heimastýri. Við valið september seinasta ár atkvøddu 76 pst. av íbúgvum, sum valja 7 av teimum 12 limunum í löggevtinginum. Stjórnin verður lutvis skipað av löggevtinginum. Higartil hevur fólkid bestan hug at verða saman við Bretlandi.

LIVA AV BRETLANDI

Hetta er ikki so torført at skilja. Gibraltarbúgvur liva fyrri ein stør-

an part av Bretlandi. Helmingurin av fólkunum er í arbeiði hjá tí almenna. Hetta talið er so stórt av tí, at herstöðin har krever so nógv av hjálparmanning.

Hetta kravið til arbeiðsfólk er so stórt, at Gibraltar við síni herstöð, síni fiskahermetikverksmiðju verksmiðju fyrri frukticonserves og síni frihavn, hevur arbeiði til 10.000 utlendskar arbeiðarar aftrat fyrri tað mesta spanjólur.

Tá ið Spania krever at sjálvgerðarrættur íbúgvanna verður skerdur, verður vist á ein sáttmála, ið er 250 ára gamal. Sambært hesum sáttmála letur Spania Gibraltar frá sær fyrri allar ævir; men um Bretland letur landið frá sær, skal Spania hava fyrsta rætt til tað.

Við at geva íbúgvum sjálvgerðarrætt haldar spanjólur, at breita hava roynt at skilt seg av við landið, men titinum treytnar í sáttmálanum. Bretar vilja, síns teir, gera Gibraltar til eitt nýtt Malta ella eitt nýtt Kypros, eitt sjálvstøðugt ríki í bretsku samveldinum.

TRYSTA LABOURSTJÓRNINA

Innlendskir trupulleikar hjá Franco-stýrinum mugu ívalyst vera hóvursosokin til, at Spania roynir at gera so nógv burtur úr hesum máli. Málið er frálíkt at mana fram nationalar kenslur, ið kunnu gagna stýrinum og tæna sum eitt samlingsmerki; men samstundis skulu hesi krov tæna tí endamáli, at fáa bretsku arbeiðarastjórnina ikki at haldra eina alt av sterka anti-Franco-kós, ið hvussu er vóru spanjólur kvikir við teirra krovum, tá Labourstjórnin tók við.

Blaðið „14. september“ kúvent í umdøminum av fíggjarlógum

LOVPRISAR FÍGGJARLÓG SUM TIL STÖDDAR ER FLEIRFALDÆÐ TEIUM SUM BLAÐIÐ ÁÐUR LAS HELJARDÓM YVIR

Seinasta leygardag var slik fróir á 14. sept. um nýggju fíggjarlógina, sum ongandi áður hevur verið at sæð í nokrum blað viðvíkjandi eini slikari.

Lesarir av 14. sept. vóru eisini ovfarnir og undraðu seg yvir at blaðið nú hevði kúvent í síni áskoðan av fíggjarlógum. Sum fólk já minnst var tað heldur ikki við eirindum at blaðið ummælti fíggjarlógum sum tó ikki komu til helvtar av teirri nógaldandi.

Spurningurin er nú bert um tað man eydnast blaðnum at fáa tíðsveidiveglarar at skifta áskoðan eftir skjótt, sum 14. sept. og flokkur hansara hevur gjørt, uttan at hesir koma í stríð við seg sjálvar.

KALLAÐI FÍGGJARLÓGINA SIGUR FYRI LANDSTYRIÐ

14. sept. sum mangan er komin toluligt burtur úr sinum tokuta skrivari, var ikki so heppin hesa ferð, men kloddaði ræðuligt í síni frágreiðing, serliga tá hann kallar fíggjarlógina fyrri eina álitisvattan til landsstýrið, av tí at andstöðan atkvøddi fyrri henni.

Tað at blaðið metti fíggjarlógina, sum ein sigur fyrri landsstýrið fek kmeira viðhald millum fólk — tá tey flestu meintu at landsstýrið hevði vunni sigur yvir sær sjálvum Soleiðis at tað við at kasta tápuliga yvirtøku og loysingarstevnu síni yvirlørd, metti við eini fíggjarlóg, sum andstöðan saktans kundi atkvøða fyrri, men sum sagt tað var burturbeiningin av teirra landsstýris stevnu, sum gjørdi tað møguligt.

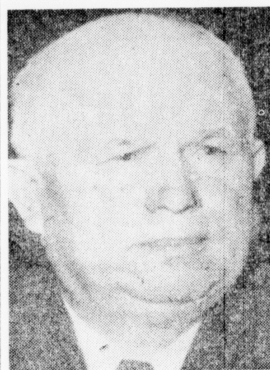
IRIS

Heitur matur — Smurt breyð

S. B.

KHRUSTSJOV Á VALI

Fyri fyrstu ferð síðan Khrustsjov varð avsettur í oktober seinasta ár, visti hann seg álment, nu val vóru í Sovjetsamveldinum. Tá ið hann hevði verið inni og sætt atkvøðu, heilsaði hann uppá UPI-bláðmannin Henry Shapiro við hesum orðum: »A gospodin (harra) Shapiro, tað gleið meg at siggia tygum.

Khrustsjov

Shapiro sigur um hetta: Eg svaraði aftur: — Eg eri eisini glaður fyrri at siggia tygum, harra Khrustsjov.

Khrustsjov rætti hondina fram, og vit heilsaðust. Eg spurdi, hvussu hann hevði tað, og hann svaraði:

— Við heilsuni er tað so sum so. Eg livi annars eina vanliga pensjonist-liveru.

Hin fyrr, 70 ára gamli stjórnmálaheftin var heldur bleikur, og tað var líkt til, at hann var nakað afturlarin. Tað var heldur ikki sama krúttið í honum, sum tá eg hitti hann seinast í september í fjor.

Stutt eftir hetta tók Nina Petrovna undir armin á Khrustsjov, og tey bæði fóru leiðandi oman á gøtuna, har ein flokkur av Moskva-búgvum var samankomin. Tey klappaðu og ein kvinna rópti: »Tað gleið okkum at siggia tygum, Nikita Sergeje vitsje!

»VIT LITA Á TYGUM«

Tá ið Khrustsjov kom inn í valhollina, gav ein ung kvinna hon-

um smilandi ein valseðil. Hetta er ikki eftir reglunum, sum krejva at veljarin skal vísa fram pass ella aðra legitimation. Khrustsjov segði tí strangliga, men spekliga:

— Hvussu tora tygum at lita á meg og lata meg atkvøða uttan prógv fyrri, hvør eg eri?

— Vit lita á tygum, Nikita, svaraði hin unga kvinnan.

— Ja, ja, tað plagdi at vera strangari fyrr í tíðini, segði Khrustsjov.

Áðrenn Khrustsjov fór á val, var hann um 11-tíðina við adjundtínum komin inn frá landsstaði sinum og til Moskva-búðina í Staro-Konjushenji 19 (Gamla fjögga 19), sum liggur teit við kanadisku sendistovu.

AV VEGNUM FYRI KHRUSTSJOV

15 minuttir seinri kom hann út aftur við Ninu Petrovnu og dótturini Elenu, sum hovdu sovið í hesi íbúðini um náttina. Eini tvey hundrad fólk stóðu á fortovnum fyrri at heilsa uppá teir nýggju grannarnar. Tey klappaðu — eitt dómi um, at Khrustsjov framvegis er nógv avhildin. Hin gamli forsætisráðharin dæmdi hetta væl. Hann smiltist, veitraði til fólkid og koyrði til valstaðið.

Í valhøllini var stóru spenningur, tá Khrustsjov-familjan kom. Tey, ið stóðu og biðaðu at sleppa fram at at velja, fóru øll til síðis fyrri at hin áður fremsta familjan í ríkinum kundi velja beinanvegin.

Sambært nýggja bústað sin átti Khrustsjov ikki at valt á hesum valstaði; men hetta valstað liggur tætt við Kreml, har Khrustsjov áður hevði sína embætisbúna. Á hesum staði velja allir Sovjetleiðararnir.

IKKI LETT HJÁ KHRUSTSJOV

Tað var ikki nevnt við einum orði í Sovjetbláðunum, at Khrustsjov hevði verið á vali. Hja honum er tað ikki lætt. Eingin hevur verið so glaður sum hann at verið miðdeplin — sum oftast hin glái og fróði miðdeplin. Hin politiska tógnin er avgjort hitt ringaste, ein maður sum Khrustsjov kann koma út fyrri. Henda tógnin og hetta friðsemi hevur longu sett sin dóm á hann.

Hann er bleikur. Gongulagið ikki so kvíkt sum áður. Hitt kvika eynabráðið er burtur; men eitt hevur hann kúvent eftir hitt ironiska, ófalsvizoniska skemtingarsinsini.

Boðdrongur

Drongur á 14–16 ára aldri kann fáa pláss á telegraf-staðini.

E. Akraberg Hansen

(Framhald frá 1. síðu)

ar. Teir kunna ikki nevna prikk, og kalla tí prikkar fyrri hol. Neyðar fólkaflokkur. Stórir og reystur var hann. Men so litil og neyðarsligur er hann nú.

I sama »Dagblaðið« sigst, at eg havi kallað fólkaflokksmenn fyrri nazistar. Nei, tað havi eg ikki gjørt, nei, heldur kundu vit kallað teir fyrri pinkulingar, tí neyðarsligir eru teir. »Sjálvstýrislandsstýrið« nevndu teir seg og tað stýrið, sum teir settu á stovn. Men hvar er nú sjálvstýrið? — Ikki so fragt sum ein prikkur av sjálvstýri. Men lat um ná fólkaflokkin fáa frið. Hann hevur altíð verið ein sambandsflokkur. Tað er hann enn, og annað verður hann nokk aldri.

Verri er við tjóðveldismonnum. Teir eru nú eins og kavamaðurin, sum sólin skein á. Hann gjørdist til vatn og rann burtur.

Erlendur segði altíð áður: »Út kemur innispunnid tógv«. Nú hevur hetta landsstýrið ikki langa livitíð eftir. Enn er einki tógv komið, og kortini takkar Erlendur

so hjartaliga fyrri alt gott. Gamalt feroyskt orð um karðar sigur, at teir berast og klórust um dagin og teir berast um náttina. Soleiðis eru teir sum stýra í Føroyum í lotuni. Viðhvørti halsfævnast teir, men sum oftast klórust teir. Viðhvørti breggia teir av fullveldi, loysing, kvæting, burtur við Nato, feroyskt vaktarskip, veyrtøku av skúla, postverk og fólkatingsessimar burtur, og burtur við øllum donskum — uttan bara teim donsku pengunum, teir vilja allir hava eisini teir, sum á sinni gjørdi prikkalógina, tí settu teir eingi tøl — bara prikkar, men kallar prikkarnar fyrri hol. Danir kalla nakað fyrri »Hul í hoveðete. Har er tað nokk, ið allur feilirin liggur. Teir sum stýra í Føroyum í lotuni munnu hava tann feilirin, sum danir kalla shul í hoveðete. Neyðar Føroyaland og fólk, sum verður stýrt av slikum monnum. Men tibetur, at nú er tíðin ikki so long eftir, intil vit kunna vóna, at aðrir menn koma aftur til stýrið.

J. H. Danbjørg.